

BİRBİRLERİNİ YİYEN BÖCEKLERİN DÜNYASI

Böcekler birbirleriyle daha dost olsalardı, dünya hiç de hoş olmayacak, hatta "yaşanamaz" olacaktı. Oysa gerçekte, örümcek ve benzeri eklembacaklılar başkalarına saldırdıklarında, kendilerini korumaya çalışarak, aralıksız bir savaş halinde yaşarlar.

Dünya üzerinde yaşamın başlamasından bu yana, avcılar yiyecek sağlamak için bir sürü saldırı mekanizmaları geliştirmiştir. Bazıları, yusufcuk gibi, öyle büyüktür ki avlarını kolaylıkla alırlar. Diğerleri ise özenli tuzaklar kurar, ya da saldırı anına dek saklanırlar. Kimisi, örneğin benzer renkteki çiçeklerin yapraklarında durup gerçekten görünmez hale gelen renkli katil böcekler gibi, önlerinden geçmekte olan kurbanlarını bir anda yakalamak üzere çevreye uyarak gizlenmeyi tercih eder. Kimisi sürpriz saldırıya, öldürücü veya felç edici zehir katar. Diğer bir kısmı avını içeriden, avının ağzından içeriye yumurtalar verip hilelerle (hilekârca) öldürür. Böylesine vahşi savaşlar içinde, nüfus dengesi gaddarca sürdürülür gider.

Büklüm büklüm ağıllarıyla avlanan bildiğimiz örümceklerin aksine, Salticidae familyasının üyesi olan "sıçrayan örümcekler", önce kovalar, sonra kurbanlarına saldırırlar. Diğer örümceklerde pek bulunmayan keskin görme yetenekleri sayesinde 30 cm. kadar uzaktaki avlarını gayet iyi seçerler, dikkat çekecek ölçüdeki sıçrama yetenekleri de belli bir mesafeden saldırabilmelelerine olanak sağlar. Yakaladıktan sonra avlarını, açılan ağızlarından dişe benzer hortumlarıyla delip iç organlarının çözülmesine yol açan bir zehir salgılayarak, böylece emmek üzere sindirime hazır sıvıya dönüştürür. (Yukarıdaki resim).

Reduviidae familyasına ait iki-üç bin çeşidi bulunan "katil böcek", büklüm büklüm uzanıp, yumuşak bir tabanla biten ön bacaklarını, avlarını zaptetmekte kullanır. Çoğunlukla bitkilerin üzerinde yatarak avını bekleyen bu yırtıcı, kendisine iyice yaklaşan böceklerin üzerine atlar, gaga diyebileceğimiz, baş yöresinde bulunan

sart ve keskin kısımla aynı deler ve bu delikten içeriye güçlü bir salya pompalar. Daha sonra, felç olan avının bu salya ile eriyen iç organlarını, geriye boş bir kabuk kalacak şekilde emer. (Resim 1).

Saldırının daha sinsi olanlarından biri olan Apanteles adlı yabancı, asalak yaşam şeklini benimsemiştir. Yumurtalarını, arka kapaktaki resimde görüldüğü gibi, sürfenin bölümleri arasına bırakır. Yabancılarının larvaları bir yolunu bulup sürfenin ağzından içeri girer, sürfenin iç organlarını yutmaya başlar ve derisinin yüzeyine kadar kendilerine yol açarlar, sürfenin sırtından dışarıya büklüm büklüm kozalar çıkar. Diğer resimde (arka kapak) görülen Ammophila adlı yabancı ise, yakalanıp felç ettiği sürfeye bir tören hazırlar: Sürfeyi, önceden hazırladığı yuva gibi bir oyuğa sürükler, sürfenin arkasını oyuğun içine çeker, üzerine bir yumurta bırakır. Yuvaya girişi minik taşlarla kapatır. Yumurtadan çıkınca, gelişen larva için sürfe, mükemmel bir şölen sofrası olacaktır. (Resim 2, 3)

Yuvarlak ağıllı örümceklerin en büyüklerinden birisi olan Argiope, ağının tam merkezine, yapışkan ipliklerle yakalanan bir böceğin hareketini hissedene dek tüner. Resimde görüldüğü gibi, Argiope aurantia, avını (bu olayda bir çekirgeyi) yakalamış ve sınımsız, ipekten bir kasa-ya almış bulunuyor. Av, yemek zamanına kadar emniyet altındadır. (Resim 4)

Avcı örümceklerin bir başkası, ağıla avlanmaların tersine, bitki ve çiçeklerin üzerinde arka bacaklarıyla tutunarak saklanır, ta ki menziline bir ay girinceye kadar. Uzun ve ince bacaklı bir cins örümcek olan Misumena vatia, resimde görüldüğü gibi, bu yöntemi kullanarak, bir "gümüş kenarlı benekli kelebeği" yakalamış bulunuyor. (Resim 5)

Science 84'ten Çev.:
Dr. H. Kadircan KESKİNBORA

Bu yazı ile ilgili resimleri, arka kapağımızda renkli olarak sunuyoruz.